



BRAZILIJJA

BRAZILIJJA JE 5. NAJVEČJA DRŽAVA NA SVETU.

Brazilija je država ob morju in ima lepe plaže. Veliko Brazilcev, ki živijo v obmorskih mestih, tako preživlja tam večji del svojega prostega časa in svoje počitnice. Na plažah se družijo, jedo in pijejo ob poslušanju brazilske glasbe, igrajo nogomet in odbojko, surfajo. Zabava pa se pri nekaterih nadaljuje pozno v noč. Tako so Brazilci razvili pravo **kulturo plaž**.

Najbolj znana plaža je Copacabana.

BRAZILIJJA SE RAZTEZA ČEZ TRI ČASOVNE PASOVE.

Brazilija je **kulturno raznolika** in **bogata**. Prebivalce povezuje skupen jezik, regije pa so med seboj lahko popolnoma različne.

V BRAZILIJJI ŽIVI NAJVEČ RAZNOVRSTNIH ŽIVALI NA SVETU.

Število prebivalcev: 209.000.000
Površina: 8.514.877 km²

Glavno mesto: BRAZILIJJA



Uradni jezik: PORTUGALŠČINA

Valuta: REAL (R\$)



BRAZILIJJA JE EDINA DRŽAVA V JUŽNI AMERIKI, V KATERI GOVORIMO PORTUGALSKO.



CAPOEIRA

MEŠANICA PLESA IN BORILNIH VEŠČIN

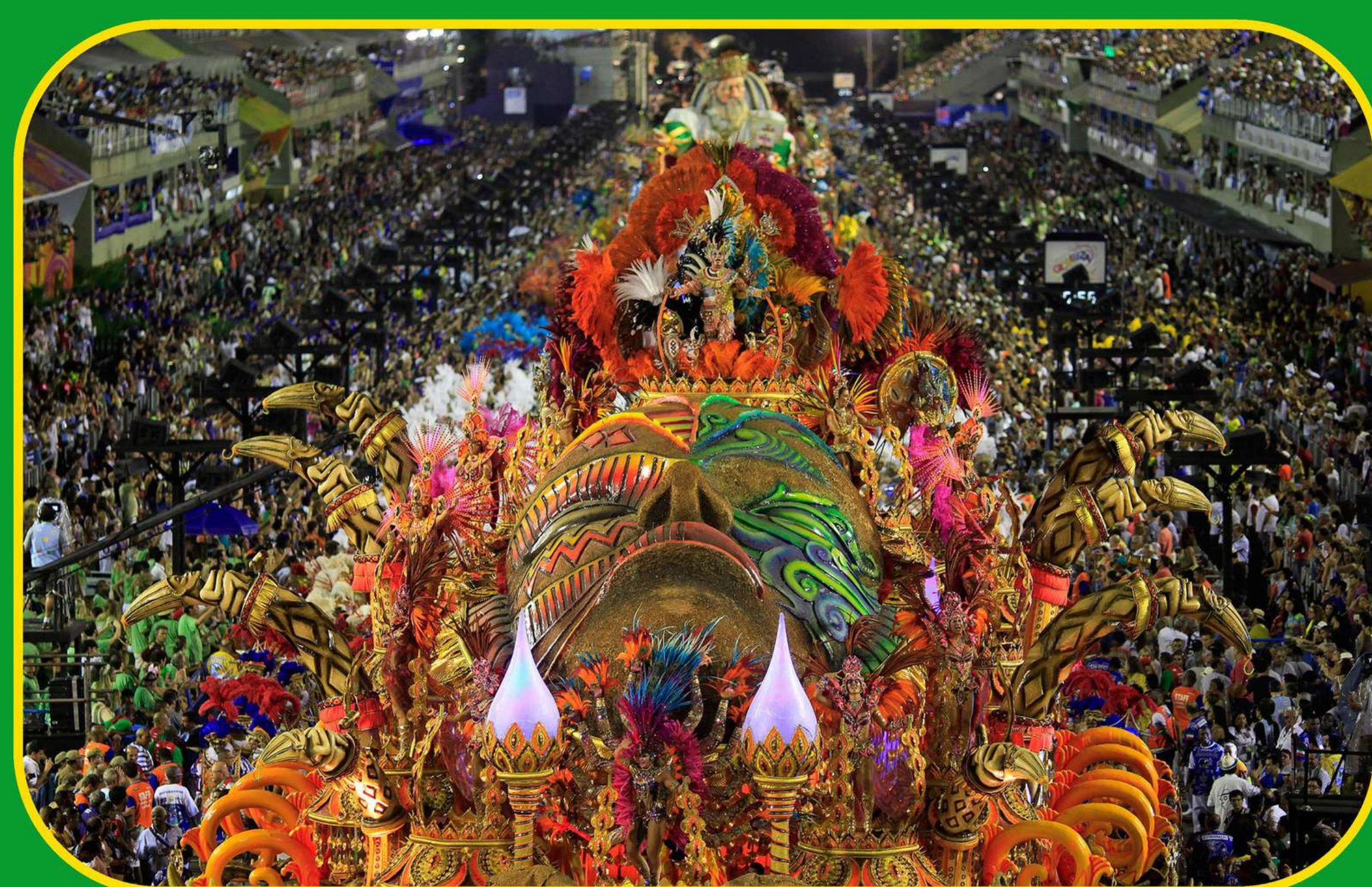
Korenine ima v afriški glasbi in plesu. Hitrost je odvisna od ritma glasbe, ki jo izvajajo z naslednjimi glasbili: *berimbau* je vodilni, sledijo mu tamburin, bobni, zvonci in *reco-reco*.

V BRAZILIJJI SE NAHAJA 7 NARAVNIH IN 14 KULTURNIH ZNAMENITOSTI UNESCOVE SVETOVNE DEDIŠČINE.

Brazilija ima veliko naravnih bogastev in je največji svetovni proizvajalec kave, sladkorja in soje. Je četrta največja izvoznica lesa na svetu, ime je dobila po lesu, natančneje po bražiljki (*Caesalpinia brasiliensis*), krajevnem listnatem drevesu, ki daje les za rdeče barvilo. Brazilija je največja in najbolj naseljena država Južne Amerike (peta največja država na svetu, za Rusijo, Kanado, ZDA in Kitajsko). Širi se med Andi na zahodu in Atlantikom na vzhodu, meji pa na Urugvaj, Argentino, Paragvaj in Bolivijo na jugu, Peru in Kolumbijo na zahodu ter Venezuelo, Gvajano, Surinam in Francosko Gvajano na severu.

Večina prebivalstva je krščanske veroizpovedi, katolikov je 73,6 %, protestantov 15,4 %, spiritualistov – Bantu oziroma Vudu pripadnikov 1,3 % in ostalih 7,6 %.

Ko so leta **1500 Portugalci odkrili Brazilijo**, je tam živelo okoli 5 milijonov domorodcev, ki so živeli v 1000 skupnostih. Zaradi kolonizacije, ki je temeljila na sužnjelastniškem delu, so Portugalci Brazilijo razdelili na 15 kolonij. Vendar se je zaradi težkega suženjstva in bolezni, ki so jih prinesli Evropejci, število domačega prebivalstva tako zmanjšalo, da so **sredi 16. stoletja začeli z dovozom sužnjev iz Afrike**. Tako se je veliko sužnjev asimiliralo med belce in domače prebivalce. Skozi stoletja se je zvrstilo kar nekaj imigracijskih valov s Srednjega Vzhoda, Azije in Evrope, tako da je **Brazilija danes multikulturna država**. Večinsko prebivalstvo so Portugalci, zelo številčni so Afro-Brazilci. Tam živijo, poleg avtohtonih domačinov, tudi potomci evropskih emigrantov, kot so Nemci, Italijani, Slovani itd.



RIO DE JANEIRO je drugo največje mesto mesto v Braziliji. Ima zelo zanimivo kulturo; znamenitosti, kot so favele (revne mestne četrti), plaža Copacabana, botanični vrt, narodni park Tijuca, stadion Maracana ter 400 metrov visok kip Kristusa odrešenika.

V Riu se odvija tudi najbolj znan **karneval** na svetu, kjer je štiri dni pred pepelnico sredo mesto preplavljeno s plesalci, povorkami in turisti. Nastal je nekoliko drugače kot evropski karnevali, in sicer leta 1723 kot ulična slovesnost s plesom in glasbo. Karneval je na sploh ena izmed najbolj prepoznanih znamenitosti v Braziliji, ki traja štiri dni in pet noči. Tipičen karneval je poln okrašenih vozov in drugega okrasja, kjer je ob plesu sambe in divjih ritmih dovoljeno vse. Karneval otvori župan Ria, ko preda mestne ključe karnevalskemu kralju Momu. Na procesijah so prisotne številne šole sambe, s prelepimi plesalkami, oblečenimi v karnevalske kostume s perjanicami. Ulične zabave so odprte za vse.

NOGOMET

Nogomet so pričeli igrati v Britaniji v 8. stoletju. V tistem času je bila to kruta vojna igra s preprostimi pravili, vendar zelo nasilna, saj so se udeleženci med njo pretepali, odrivali in grizli. Zato so jo angleški vladarji, kot sta Henrik VIII. Hein Elizabeta I., celo hoteli prepovedati. Prva pravila so sprejeli v Veliki Britaniji leta 1815. Med 1. in 2. svetovno vojno je nogomet začel cveteti v Južni Ameriki. Tako je v Braziliji z nogometom začela bela elita, nato pa se je preselil tudi med ostale prebivalce. Leta 1958 je Brazilija zmagala na svetovnem prvenstvu (**petkrat** so bili svetovni prvaki!). V Braziliji se je rodilo največ svetovnih legend nogometa: Leonidas de Silva, Garrincha, **Péle**, Socrates, Romario, Ronaldo, Rivaldo in **Ronaldinho** so med najbolj znanimi.



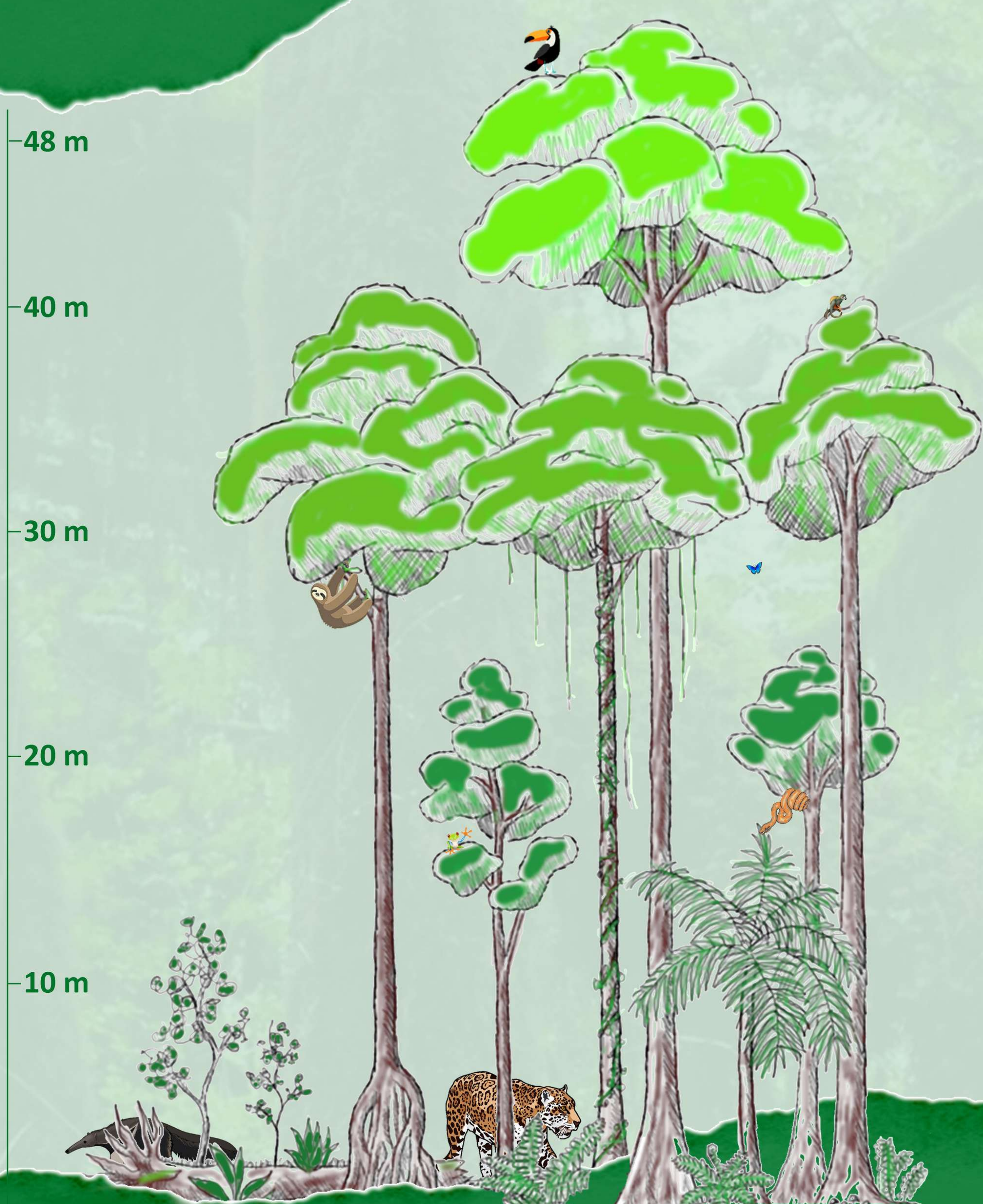
GLASBA

Brazilska glasba odseva kulturno in etnično raznolikost, zato ima več stilov in zvrsti. Med najbolj znanimi so: **SAMBA** (skozi zgodovino se je kazala v različnih oblikah z religijskimi rituali; ime izhaja iz afriške besede za molutev); **BOSSA NOVA** (mešanica brazilskih ritmov in jazz); **TROPICALISMO & MUSICA POPULAR BRASILEIRA** (mešanica bossa nove, rock'n'rola, Bahia Folk muzike in afriških ritmov).



AMAZONSKI DEŽEVNI GOZD

PLASTI DEŽEVNEGA GOZDA



NAJVIŠJA DREVESA

Listje najvišjih dreves je široko, voščeno, da prenesejo močno sonce in dež.

Tu živijo ptice in žuželke (npr. tukan, ...).

KROŠNJE SREDNJE VISOKIH DREVES

Krošnje se med seboj dotikajo, skozi prore malo svetlobe, veje prekrivajo z ovijalkami.

Tu živi največ rastlinskih in živalskih vrst (npr. sajmir, metulj vrste *Morpho menelaus*, hijacintna ara, lenivec ...).

PODRAST

Sem pade najmanj svetlobe, zato raste ni tako gosto, listi rastlin pa so večji in temnejši. Tukaj raste grmičevje in nižja drevesa (palme).

Tukaj živijo drevesne žabe, drevesni udavi, kuščarji, tudi jaguarji, ...

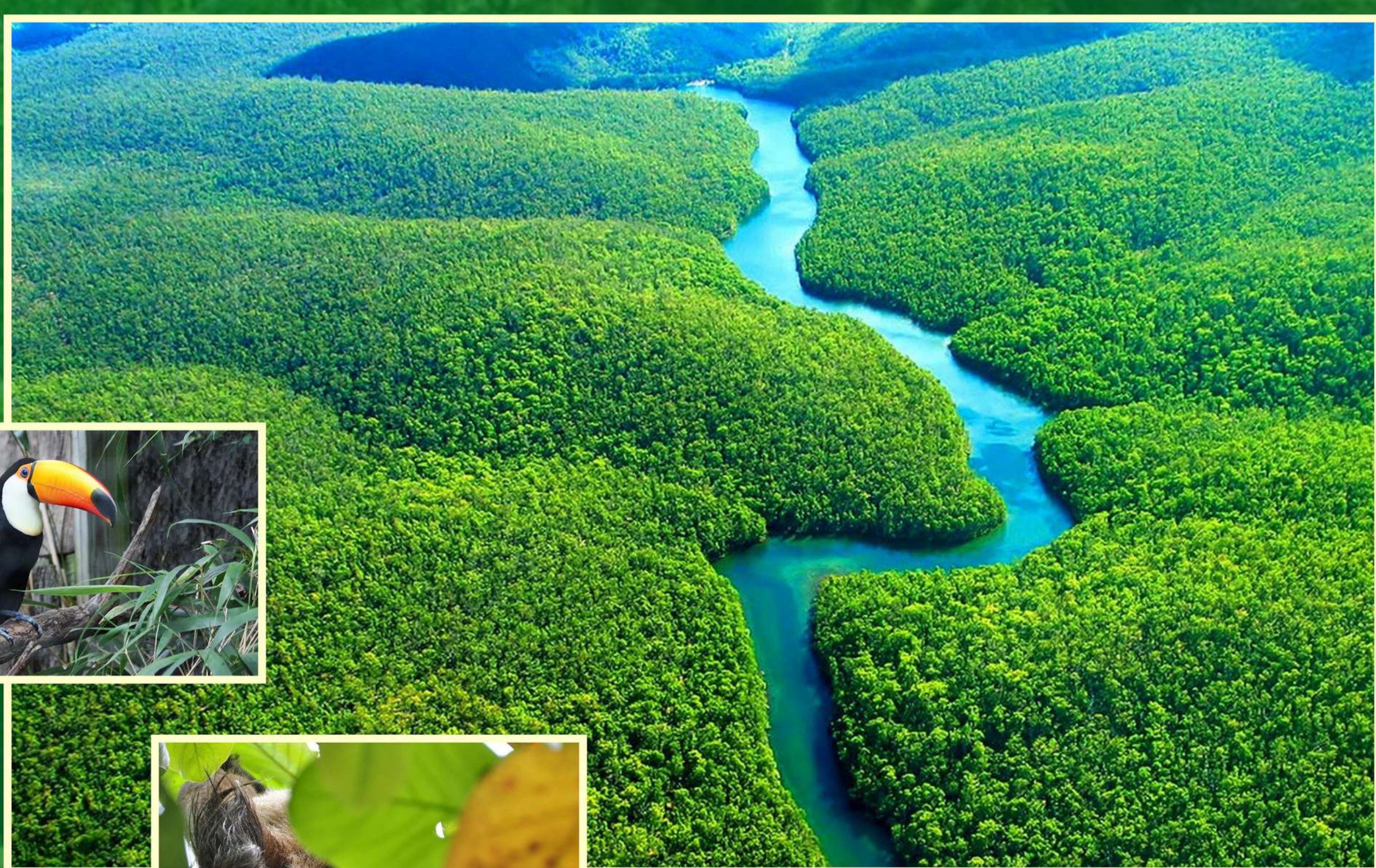
GOZDNA TLA

Tukaj je zelo temno in vlažno.

Tukaj živijo predvsem žuželke in glive, pa tudi jaguar, tapir, kapibara, mravljinčar...

Tropski gozd je sestavljen iz plasti visokih dreves, neprekinjene plasti krošenj srednje visokih dreves, podrasti in gozdnih tal. Krošnje zelo visokih dreves in srednje visokih dreves so izpostavljene sončni svetlobi, dežju in vetru. Plast podrasti pa prejme malo svetlobe, nekaj dežja, vetra pa ni. Na tleh je vedno temno in vlažno.

Najvišja drevesa se vzpenjajo do 40 m, tako da njihove krošnje štrlijo nad nepretrgano plastjo krošenj nižjih dreves. Listje teh dreves je široko, voščeno in prenese močno sonce in dež. Na gozdnih tleh so semena dreves, ki vzklijejo, mladike pa začnejo rasti proti vrhu, ko eno od zelo visokih dreves odmre. Na višini zelo visokih dreves živijo ptiči in žuželke.



Krošnje se med seboj ne dotikajo, kakor to zglada iz zraka. Plast krošenj je debela do 12 metrov, tako da skozi prore do nižjih delov malo svetlobe. Veje dreves so pogosto prekrivane z drugimi rastlinami in ovijalkami. Ravno v tej plasti živi največ rastlinskih in živalskih vrst.



Na plast pod krošnjami pada veliko manj svetlobe, kot na krošnje. Zato tu raste ni tako gosto kot na krošnjah. Podrast tvori predvsem grmičevje, sega od 1,5 m nad tlemi do 6 m. Nad to grmičasto plastjo rastejo nizka drevesa, kot so palme z velikimi listi, na katere pade malo svetlobe. Rastline so v tem delu zavarovane pred vetrom, hudimi nalivi in močnim soncem. Listi rastlin so v tej plasti večji in bolj temni v primerjavi z listi visokih rastlin. Nad palmami so drevesa, ki šele rastejo in z mahom porasla debla višjih dreves.

Na najnižji plasti, na tleh, je zelo temno in vlažno. Na tleh deževnega gozda ni veliko hranil, ves čas pa nastajajo nova, in sicer z razgrajevanjem odpadlega listja, odmrlih dreves in drugimi rastlinami, mrtvimi živalmi in drugim, kar pade na tla. Hranila in razgrajene snovi se sprostijo v vrhno plast prsti, s tem pa se hranijo korenine rastlin. Rastline deževnega gozda imajo zato plitve korenine in morajo drugače poskrbeti, da se ne prevrnejo. Oporo visokim in težkim drevesom dajejo izrastki iz debla, oporne korenine. Tu živijo številne žuželke in glive.



Nekatere rastline vzklijejo in rastejo na vejah in krošnjah visokih dreves, da dobijo dovolj svetlobe. Te rastline, epifiti ali prirastki, so ovijalke, orhideje, praproti in bromelije. Nekatere rastline začnejo rasti kot prirastla rastlina. Ko iz semena, ki pade na vejo, poženejo korenine do tal, začne taka rastlina rasti od tal navzgor in sčasoma zaduši gostiteljsko drevo.

Pod krošnjami deževnega gozda ni vetra, zato se pelod rastlin ne more raznašati. Zato tu živali oprahujejo ženske cvetove z moškim pelodom. Opraševalci so žuželke, netopirji in ptiči.

Rastline morajo raztrositi semena daleč od sence. Ta semena pa raznašajo sesalci na nogah ali pa z iztrebki, ki jih izločajo iz neprebavljene hrane. Največja drevesa imajo lahka semena s krilci, da lahko le-ta letijo z vetrom.

Gozd si deli velikansko število živali, ki so poiskale načine, kako se izogniti tekmi za hrano. Prebivajo v različnih plasteh in se prehranjujejo z različnimi semeni. Nočne živali so dejavne ponoči, dnevne pa so dejavne podnevi, in tako se nekatere med njimi, ki živijo na istem delu gozda, nikoli ne srečajo.





NAJBOLJ ZANIMIVE RASTLINE AMAZONIJE

BRAZILSKI KAVČUKOVEC

Ime drevesa izhaja iz indijanske besede, ki pomeni "jokajoče drevo". Prvi španski kolonialisti Novega sveta so poročali o različnih vrstah iger z žogami iz neznane prožne snovi tamkajšnjih srednjeameriških Indijancev. Danes to snov poznamo kot surovo gumo ali kavčuk, njen vir pa je kavčukovec.

Kavčukovec je eno od najpomembnejših dreves v Amazonskem pragozdu in je glavni vir kavčuka v Braziliji, ki je njegova domovina. Lahko zraste do 30 metrov, cvetovi so združeni v pakobule, iz oplojenih cvetov se razvijejo plodovi, v katerih so po trije oreščki, dolgi okoli 2 centimetra. Rastlina na ranjenih mestih izloča gost bel mleček (lateks), iz katerega se pridobiva guma. Čeprav izvira iz amazonskega deževnega gozda, ga danes gojijo tudi na Šrilanki, v Maleziji in po celi Indokini. Tamkajšnje podnebje mu zelo ustreza, semena pa so tja pretihotapili nezakonito.



HELIKONIJA

Ta čudovita roža iz amazonskega pragozda je znana tudi kot Viseče jastogove kleščice. Cvetovi so svetle barve in se razlikujejo po obliki. Znana je po svoji višini, saj zraste med 0,5 pa vse do 4,5 metra višine. Njeni listi so, odvisno od vrste, dolgi od 15 do 300 centimetrov. V rodu helikonij je okoli 220 vrst, od katerih jih večina raste v tropskem gozdu, saj za rast potrebuje tople in vlažne pogoje. Večinoma rastejo od 500 do 1.800 metrov nadmorske višine. Posamezni cvetovi cvetijo le en dan.

Tropski gozd je zapleten sistem in helikonije imajo v njem zelo veliko vlogo. V listih se zbira voda, ki omogoča razvoj različnim živalim: kačam, dvoživkam in žuželkam. Cvetovi so prilagojeni kolibrijem, ki jih oprašujejo.

Indijanci jo uporabljajo za zdravljenje revmatizma, paralize, nenormalnega krvnega tlaka, boleznih prsnega koša, za izboljšanje krvnega obtoka in za lajšanje poroda.

KAKAVOVEC

Si lahko predstavljate koga, ki bi živel brez čokolade? Verjetno so bili prvi, ki so gojili kakavovec, Maji. Zrna so drobili v prah in ga mešali v obredni napitek. Kasneje so Azteki kakavova zrna tako zelo cenili, da so jih uporabljali za plačilno sredstvo. Prva čokolada se je imenovala »xocolatla«, zato beseda čokolada podobno zveni v mnogih jezikih. To je bil mrzel in nekoliko grenek zvarek, pripravljen iz praženih kakavovih zrn, zdrobljenih v pasto in namočenih v vodi, ki so ga nato zgostili s koruznim škrobom in oplemenitili z dodatkom začimb, med katerimi je bila tudi vanilija. V Evropo je kakavova zrna prinesel Hernad Cortez in Španci so grenki čokoladi dodali sladkor. Čokolada je kmalu postala tudi slaščica.



Kljub temu da je čokolada ena od najbolj priljubljenih sladkosti na svetu, so kakavova zrna tudi "**super hrana**". Surova kakavova zrna nas napolnijo z energijo, s pozornostjo uma in koncentracijo. Poleg tega imajo kakavova zrna več **kalcija** kot kravje mleko, največ **železa** od vseh rastlin in vsebujejo veliko **magnezija**, ki ga potrebujemo za zdravo srce in možgane.



PASIJONKA

Verjetno ste že kdaj poskusili kozarec okusnega soka iz pasijonke, ampak ali ste vedeli, da ima pasijonka enega najlepših cvetov na svetu? Pasijonka se ponaša s prav posebnimi, do 8 centimetrov velikimi, cvetovi različnih barv. Cvetovi imajo zanimivo obliko in njihovi deli v ljudskem izročilu predstavljajo znamenja Kristusovega trpljenja, od koder izhaja ime v slovenščini. Cvet pasijonke je živahna ovijalka, ki se drži skoraj vsega in lahko zraste do 6 metrov na leto! Najbolj uspeva v tropskem podnebju (čeprav cveti povsod, kjer temperatura vse leto ne pade pod 20 °C), pa vendar ne mara prehude vročine. Če je prevroče, začnejo cvetovi rasti v senci.

Pasijonka je v Evropo iz Amerike prišla v 17. stoletju. Sadeži so običajno veliki toliko kot kokošje jajce. Ko so zreli, so rumene, oranžne ali vijolične barve. Okus imajo rahlo kiselkast, le oranžni sadeži so praviloma sladki.

Pasijonka ima tudi zdravilne lastnosti. Vsebuje veliko **C vitamina**. Deluje kot pomirjevalo pri živčni izčrpanosti, pri nespečnosti, nemiru, živčnih motnjah in pomirja trebušne krče. Za pomirjevalni čaj uporabimo posušene cvetove in liste.

VIKTORIJA

Veliki lokvanjevi listi niso le lepi, ampak tudi nosilni. Listi zrastejo do premera 3 metre; velik list lahko prenese do 75 kg razporejene mase ali otroka do 40 kg. Viktorija ima lahko tako velike in močne liste, ker je na dnu dovolj hranil, vendar pa primanjkuje kisika, ki ga po do 10 metrov dolgih pecljih dovaja do korenin. Glede na list je velik tudi cvet, in sicer do štirideset centimetrov. Odpira se zelo zanimivo: prvi večer je bel in zelo dišeč. Privablja hrošče, ki v njem najdejo hrano. Ob tem se zgornji cvetni listi zaprejo, hrošči ostanejo ujeti v cvetu. Medtem dozorevajo prašniki in hrošči nehote sprostijo cvetni prah. Naslednji večer se cvetovi odprejo, vendar so rožnate barve in ne dišijo. Hrošči odlete do drugega, belega cveta, s seboj pa prenesejo cvetni prah. Ker bi hrošči lahko odleteli na naslednji bel cvet iste rastline, ker jih ima le-ta več, so tisti dan vsi cvetovi rožnati, šele naslednji dan spet beli; do podrobnosti izdelan program, ki preprečuje samooprašitev in samooploditev. Nato cvet potone in razvije se seme, kali na dnu.



Domačini seme tudi jedo, saj je zelo **bogato s škrobom**.

NAJBOLJ NEVARNE RASTLINE AMAZONIJE

KURARE

STRUP

Ime izhaja iz besede *woorari* (iz jezikov plemen Amazonije) in pomeni *strup*. Ime se uporablja za kemične snovi, ki jih najdemo v različnih rastlinah v amazonskem deževnem gozdu. V Amazoniji obstaja kar štirideset različic kurareja. Najmočnejši strup se dobi iz rastline *Strychnos toxifera*. Druge rastline, iz katerih se tudi dobi kurare, pa so bile v zahodni medicini uporabljene za anestetik.

Kurare raste kot trta, in sicer kot debela, cvetoča vzpenjalka po vseh deblih visokih dreves. Vzpne se lahko do 30 metrov visoko, njena »debla« pa so lahko debela do 8 cm. Spodnji del listov v obliki srca ima mehko svilnato teksturo, zato so rastlino poimenovali »žametni list«. Ko žuželke in druga živa bitja zaužijejo njene majhne, bele cvetove, poginejo zaradi paralize mišic. Pred tisočletji so amazonski lovci odkrili ta mišični paralizator in ga začeli uporabljati kot strup za puščice v pihalnikih. Strup ubije drevesne živali, ne da bi zastrupil njihovo meso, hkrati pa povzroči, da se zaradi mišične paralize dihalnega sistema zadušijo in padejo na tla. Če so opice ustrelili z nestrupeno puščico, so navadno ovile rep okrog veje in umrle na drevesu, daleč od lovca.



V zdravilne namene se uporablja za zdravljenje vročine, modric in ledvičnih kamnov, uporablja pa se tudi kot anestetik.

ANGELSKA TROBENTA

BRUGMANSIA



Naj vas ime ne zmede! Ta rastlina je vse kaj drugega kot angelska. Vsi njeni deli so strupeni, še posebej semena in cvetje. Vsebujejo alkaloide: atropin, hiosciamin, skopolamin, ki ga je v rastlini največ.

Angelska troblja raste po celem svetu, nekatere vrste pa v amazonskem deževnem gozdu. Te vrste so znane po tem, da jih uporabljajo šamani ali zdravilci. Zaužitje cvetov povzroča halucinogene reakcije in sanje, katere potem šamani uporabljajo za vedeževanje, pri obredih iniciacije in črne magije. Učinki ob zaužitju lahko vključujejo tudi: paralizacijo gladkih mišic, zmedenost, tahikardijo, suha usta, drisko, migrenski glavobol, vidne in slušne halucinacije. Cvetoča rastlina vsebuje alkaloide (alkaloidi sprostitjo mišice) in šamani so jih s polaganjem na rane uporabljali za zdravljenje.

Velike količine zaužitih rož lahko povzročijo smrt, ker jo je težko dozirati, hitro pride do prekomerne zaužitve. Rastlina lahko doseže do 6 metrov v višino, njena krošnja pa je 2 metra široka. Ima čudovite cvetove, dolge od 15 do 30 centimetrov, v beli, roza, oranžni ali rdeči barvi. Po obliki spominjajo na trobento, poleg tega pa tudi zelo lepo diši.



Številne južnoameriške kulture so angelsko trobento uporabljale za zdravljenje.

Mešana s koruznim pivom in listi tobaka je bila uporabljena tudi za droge.

Angelska trobenta se danes goji večinoma kot okrasna rastlina

STRIHNINOVEC

Strihninovec je drevo z ovalnimi listi, zelenimi cvetovi in z neprijetnim vonjem. Zraste do 15 metrov visoko. Ima lešniku podoben rdeči plod, ki lahko zraste do velikosti jabolka. Drevo je znano po strupu, ki se uporablja za konice puščic pri lovu. Znana je tudi uporaba smole pri bojevanju, ko si domorodci namažejo nohte in vsaka praske postane usodna. Ko je žrtev enkrat okužena, se začnejo mišični krči, hitra sprememba krvnega pritiska in zadušitev. V medicini se strihninovec uporablja kot anestetik, drugače pa kot strup za podgane in za ostale škodljivce. Večina živali umre, če zaužijejo plod. Cvetovi so tudi zelo strupeni, toda živali, kot so nekatere vrste netopirjev in čmrljev, lahko varno jedo plodove, liste in cvetove.



V medicini se uporablja kot anestetik.

KALADIJ



Kaladij je izjemno strupen, pravzaprav so strupeni vsi deli rastline: zaužitje poškoduje ledvice, dotikanje povzroča draženje kože.

Kaladij je tropska rastlina, v različnih barvah in kombinacijah. Izvira z bregov reke Amazonke v Južni Ameriki. Obstaja sedem vrst kaladija, vse izvirajo iz Brazilije in iz drugih območij Južne in Srednje Amerike. Rastejo na odprtih območjih gozda in na bregovih rek; v sušnem obdobju mirujejo. Divje rastline zrastejo do 40-90 cm visoko, listi so večinoma 15-45 cm dolgi in široki.



Kaladij se danes goji kot okrasna rastlina, ker zelo hitro raste in ker ima lepo obarvane liste.

NAJBOLJ OGROŽENE RASTLINE AMAZONIJE

MANGROVE



Mangrove imajo številne

oporne korenine. Semena mangrov pogosto začnejo

kaliti že na samih matičnih rastlinah, ko odpadejo, pa se s koreninami trdno zasidrajo ob tla. Razvejane korenine in sedimenti, ki se kopičijo med koreninami, so življenjski prostor in zibelka za razvoj številnih vrst. So tudi pomembno mesto za drstenje in gojenje več vrst rib in rakov, od katerih nekatere kasneje naseljujejo koralne grebene in druge ekosisteme morske obale. Največja razširjenost mangrove so področja izlivov velikih rek v tropskih območjih z veliko dežja. Korenine mangrove pa že ob tako močvirnatih tleh ali obrežjih rek naredijo prehode v notranjost za človeka še težje.

Mangrove so **ogrožene** v mnogih delih sveta, ker **blatne in smrdljive plaže mangrov nadomeščajo s privlačnimi peščenimi plažami**. Toda mangrove **igrajo življenjsko pomembno vlogo v ekosistemu**, saj so varovalni pas med oceanom in kopenskimi rastlinami ter živalmi. Zagotavljajo **zaščito pred orkani**, filtrirajo odpadke, preprečujejo obalno erozijo ...

RAFLEZIJA

Rafleziji lahko brez pretiravanja rečemo roža velikanka. Cvet, ki lahko meri tudi do meter v premeru, kar ga uvršča na prvo mesto največjih cvetov sveta, raste iz tal in pred razpokom po obliki in velikosti še najbolj spominja na zeljno glavo. Obstaja več kot 25 različnih vrst raflezij, od malih, ki merijo le slabih 10 cm v premeru, do vrst, ki so tudi do desetkrat večje.

Največje lahko tehtajo tudi do 10 kilogramov! Vse po vrsti so paraziti in imajo havstorij, organ, podoben drobnim nitim, s katerim absorbirajo vodo in mineralne snovi. Najugodnejša rastišča so vlažni tropski gozdovi.

Raflezija je zaradi smradu, ki ga oddaja in spominja na trohnenje ter gnitje, poznana tudi pod imenom »cvet trupla«. A tudi vonj ima svoj namen – privabi insekte, da raznesejo semena med moškimi in ženskimi cvetovi ter s tem omogočijo razmnoževanje in nastajanje novih velikank.



Na območjih JV Azije to rastlino uporabljajo za **okrevanje po porodu**, ker naj bi krčila maternico in ustavila krvavitve ter povrnila moč. Dve od trinajstih vrst raflezije so izumrle po drugi svetovni vojni in **raflezija je ena od najbolj ogroženih rastlinskih vrst na svetu**.

ORHIDEJA

Orhideje so zelo stare rastline. Po fosilnih dokazih so orhideje na planetu obstajale že pred približno 100 milijoni let. Cvetovi se med seboj zelo razlikujejo in so zanimivih oblik. Orhideje so med najbolj ogroženimi rastlinami amazonskega deževnega gozda. Obstaja več kot 25.000 vrst orhidej in vse so ogrožene. Mnoge vrste že izumirajo. To so največje cvetoče rastline na svetu in prihajajo v najrazličnejših barvah in oblikah. Cvetovi orhideje so lahko večji od človeške roke in lahko zrastejo do nekaj metrov.

Določene vrste orhidej so parazitske. Niso sposobne proizvajati hrane (sladkorja) s sončno svetlobo in ogljikovim dioksidom (tako kot druge rastline). Namesto tega pridobivajo hrano iz gliv, ki živijo znotraj njihovih korenin.

Obstajajo povezave med orhidejami in določenimi vrstami žuželk. Cvetni listi imajo podobno obliko in barvo kot ženske žuželke, da privabijo samce in zagotovijo opraševanje. Zaradi velike specializacije opraševanja, izumrtje žuželk pomeni izumrtje orhideje (v divjini ni nikogar, ki bi jih lahko opraševal).

Vsak cvet orhideje je dvostransko simetričen, kar pomeni, da ga lahko razdelimo na dva enaka dela.

Velikost, oblika in tekstura listov so odvisni od habitata. Orhideje, ki živijo v suhem podnebju, imajo debele liste, prekrte z voskom, medtem ko imajo vrste, ki živijo na toplih in vlažnih območjih, tanke, podolgovate liste. Določene vrste orhidej sploh nimajo listja.

Orhideje nimajo običajnih korenin. Imajo korenike, gomolje ali zračne korenine.

Orhideje lahko živijo na tleh, pritrjene na lesnate rastline ali pod zemljo.



sovoja orhideja



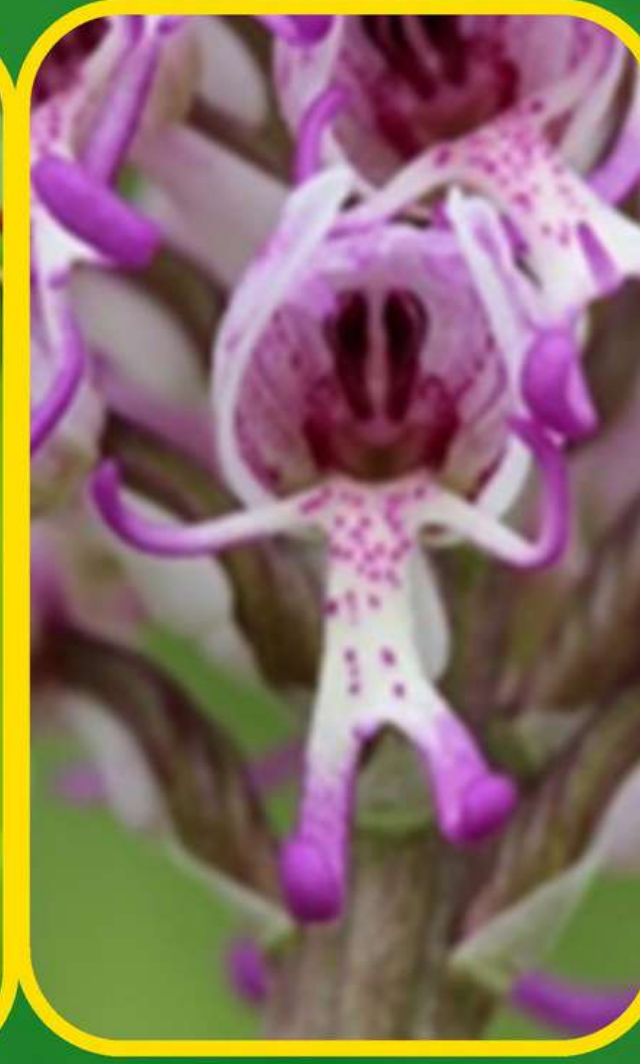
opičja orhideja



baby orhideja



lobanja



človeček

Ljudje uporabljajo orhideje v številne namene. Snovi, izolirane iz orhidej, se uporabljajo v industriji **parfumov, začimb** (vanilija) in v **tradicionalni azijski medicini**.

BRAŽILJKA

Po tem listnatem drevesu je Brazilija dobila ime. Drevo lahko doseže do 15 metrov višine. Iz lesa tega drevesa izdelujejo loke za godala. V 16. stoletju je les bražiljke postal zelo iskan. Les sorodnega drevesa iz Azije so prodajali v prahu, za barvanje luksuznega tekstila, kot je žamet. Kmalu so les na veliko vozili v Evropo in nad tem je imela monopol Portugalska. Les je bil tako dragocen, da so ga druge države poskušale tihotapiti iz Brazilije, poleg tega pa so na ladje z dragocenim tovorom prežali pirati. Zaradi tega je drevo danes na robu izumrtja.

Drevo so poskušali zasaditi izven naravnega okolja (npr. drevored v Sao Paulu), ampak se ni obneslo, domnevajo, da zaradi nekoliko hladnejše klime.



To drevo ima lahko nekatere **zdravilne lastnosti** in ga lokalno uporabljajo kot adstringentno in antidiuretično sredstvo; izvlečki so bili preizkušeni tudi kot možno zdravilo za raka.



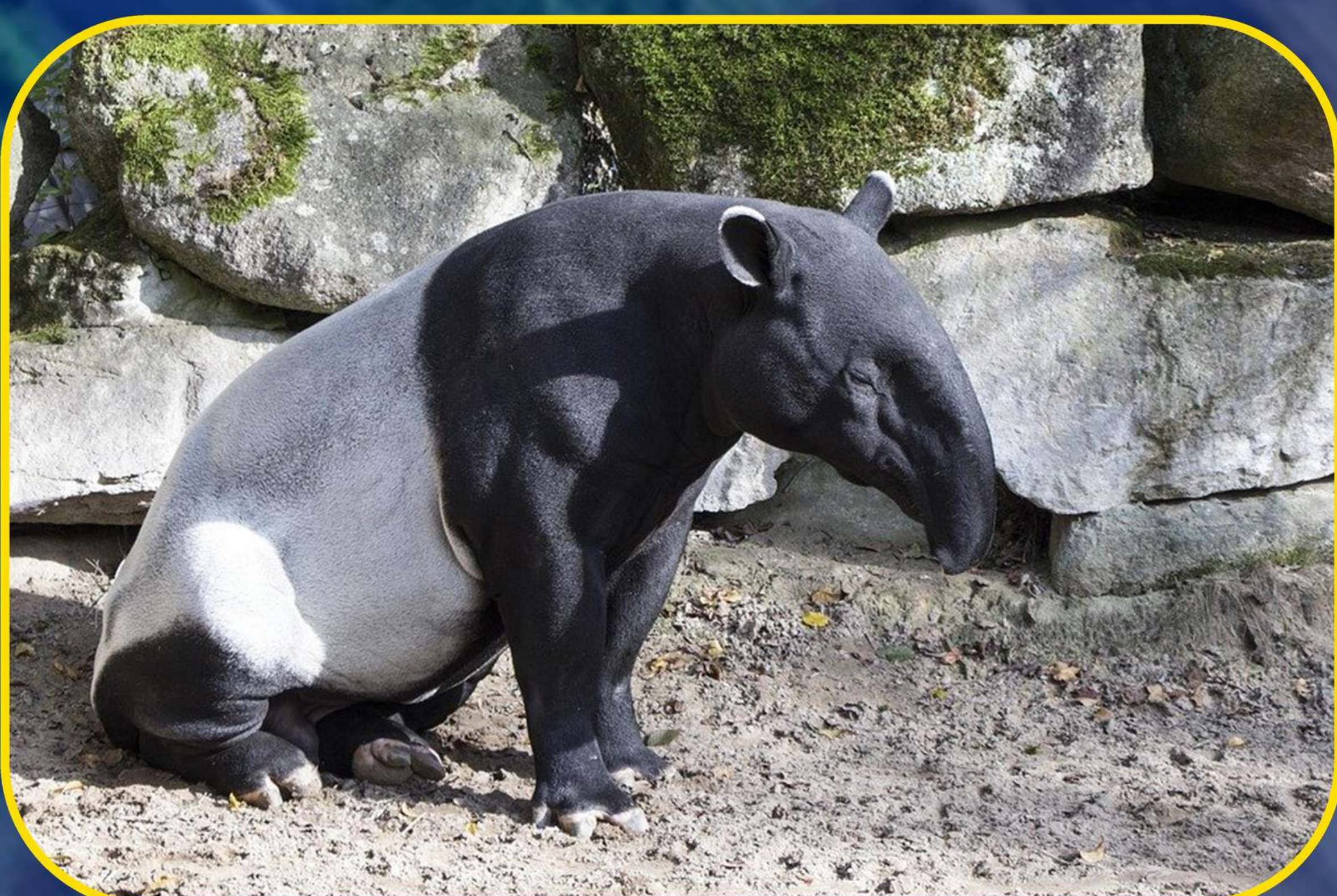
NAJBOLJ OGROŽENE ŽIVALI AMAZONIJE

Amazonski deževni gozd ima eno najvišjih ravni biotske raznovrstnosti na Zemlji in je dom več sto tisoč vrst živali, ptic in žuželk. Na žalost je veliko rastlin in živali ogroženih. Krivci? Ljudje.

Od leta 1970 je bilo zaradi človeške dejavnosti izgubljenih skoraj 310.000 kvadratnih kilometrov brazilskega amazonskega deževnega gozda. Zmanjševanje se je v zadnjih letih upočasnilo zaradi pozitivnih ukrepov južnoameriških vlad, vendar težava ostaja. Za to ogromno krčenje gozdov sta v veliki meri zaslužna sečnja in govedoreja. Krčenje gozdov pa je v amazonskem deževnem gozdu glavni vzrok za izumiranje določenih živalskih in rastlinskih vrst.

Mednarodna zveza za varstvo narave (IUCN) vsako leto objavi **seznam ogroženih živali**. Ta seznam vsebuje na tisoče vrst Amazonskega deževnega gozda, ki jim grozi, da bodo izumrle, če se jih ne bo zaščitilo. Tukaj vam predstavljamo nekaj dragocenih bitij iz Amazonije, ki jih morda kmalu ne bo več ...

TAPIR



Tapirji so ogroženi zaradi nezakonitega lova in krčenja življenjskega okolja.

Tapirji so sesalci, ki se v več kot 35. milijonih let niso spremenili. To čudovito bitje je ena od treh velikih živali, ki jih obiskovalci lahko vidijo v džungli, skupaj z jaguarji in velikansko vidro. Kopitasti sesalci so presenetljivo spretni, kljub velikosti. Najpogosteje jih najdemo v bližini vode ali močvirnatega območja, kjer preživljajo svoj čas tako, da se kopajo v blatu ali vodi. So dobri plavalci, zato se v vodi počutijo dobro in tudi pod vodo lahko ostanejo zelo dolgo. Pred plenilci se večkrat skrijejo tako, da se potopijo. Prehranjujejo se z vejami, listjem dreves in grmovja, sadeži in drugimi deli rastlin. Vzrok za široko paleto hrane je verjetno v tem, da se želijo izogniti preveliki koncentraciji strupov, ki se nahajajo v številnih rastlinah deževnega gozda.



Domačini v Braziliji **kamenju**, ki ga najdemo v tapirjevem želodcu, pripisujejo posebno zdravilno moč.

Prah iz tega kamena naj bi **pozdravil epilepsijo**.

GRIVASTI VOLK

Grivasti volkovi bi lahko bili križanci med lisico (zaradi barve in glave, ki je zelo podobna lisičji) in gazelo (ker imajo izredno dolge noge). To so največji "psi" v Južni Ameriki. Na svojih dolgih, tankih nogah stojijo skoraj 1 meter visoko, da lahko vidijo nad visoko travo.

So zelo plahi in jih redko srečamo v divjini. Za razliko od navadnih volkov ne živijo v tropu. Odrasli volkovi živijo v monogamnih parih in branijo svoj teritorij, ampak par se redko sestane izven sezone parjenja. Mladički imajo temno rjavo krzno. Kadar se počutijo ogrožene, se jim "griva" naježi, da so videti večji.

Najraje jedo "lobeiro", male zelene jagode, ki spadajo v isto skupino kot paradižnik (tudi zgledata podobno) in so znane tudi kot "volčji sadež". Njihov urin ima vonj po marihuani, to so po naključju odkrili leta 2006, ko so klicali policijo v Rotterdamski ZOO, češ da nekdo kadi travo. Ugotovili so, da je grivasti volk le označeval svoj teritorij. Čeprav so ti volkovi z velikimi ušesi zakonsko zaščiteni v vseh treh državah, v katerih leži Pantanal, so jih krčenje življenjskega okolja, nezakonit lov in boleznij pripeljali na rob izumrtja.



Je **edinstveni primerek svoje vrste** (videti je kot lisica na hoduljah in ni niti volk niti lisica), zato je možno, da je edini ostanek iz pleistocena, ko je izumrlo ogromno živali.



ORJAŠKA VIDRA

Orjaška vidra je največji predstavnik svoje vrste, saj lahko zraste do 1,7 metra dolžine (to je dvakratna dolžine najmanjše vidre, ki živi v Aziji) in tehta do 30 kilogramov. Najdemo jo v tekočih vodah v džungli. Družine, ki jih sestavljajo dva monogamna starša in pogosto dva ali trije potomci, živijo v večjih skupinah (do 20 živali). Mladički se skotijo popolnoma prekrti s krznom in so edini mesojedci, ki imajo "krznen" smrček.

Prehranjujejo se v glavnem z ribami, znane pa so tudi po tem, da pojedjo tudi katero od najbolj nevarnih živali v Amazoniji: kajmana, anakondo ali piranjo!

Orjaška vidra ima malo naravnih sovražnikov, ampak eden od njih je jaguar. V vodi je izredno hitra (tekmuje lahko s črnim kajmanom in jaguarjem) in zato se je je prijel tudi vzdevek "rečni volk". Ogromne vidre, ki so odvisne od kopnega in vode za preživetje, hitro izumirajo zaradi krčenja gozdov in onesnaženja vode.

Rečejo ji tudi "**rečni volk**", ker je v vodi izredno hitra in okretna ter ima zelo malo naravnih sovražnikov.

Največji predstavnik svoje vrste.



HIJACINTNA ARA

Okoli 3.000 hiacintnih ar – največje papige na svetu (velike so okoli 100 centimetrov) – prebiva v Pantanalu, kjer jedo sadje ter oreščke in gnezdiijo na naravno votlih manduvijih. Najdemo jih tudi v gozdu, v bližini reke. Are potujejo skupaj, običajno od 1 do 8 parov, in pari vedno ostanejo povezani. So zelo igrivi in sposobni natančno oponašati človeško govorico.

Ljubitelji ptic prepoznajo to redko ptico po njenem navidezem nasmehu, kobaltno modrem perju in rumenem krogu okoli oči. Ravno zaradi te svoje edinstvene lastnosti so na črnem trgu zelo zaželeni in to jih je v

devetdesetih letih privedlo na rob izumrtja. Od takrat si WWF zelo prizadeva za ohranitev vrste (želi tudi ustaviti nezakonito trgovino z divjimi živalmi), a je hijacintna ara še vedno na robu izumrtja.



Največja papiga na svetu (velika okoli 100 centimetrov).

NAJBOLJ NEVARNE ŽIVALI AMAZONIJE

Amazonski deževni gozd je največji pragozd na svetu. Razteza se na območju devetih držav: Brazilija, Peru, Kolumbija, Venezuela, Ekvador, Bolivija, Gvajana, Surinam in Francoska Gvajana. Pravzaprav je tako velik, da predstavlja polovico preostalih deževnih gozdov na Zemlji. To je neverjetno naravno svetišče, kjer domujejo edinstvene rastline in približno 16.000 vrst živali, od katerih mnogih ni mogoče najti nikjer drugje na svetu. Nekateri znanstveniki celo trdijo, da se v amazonskem pragozdu **odkrije nova vrsta živali vsake 3 dni!**

Vse živali so očarljive na svoj način, dobro prilagojene življenju v deževnem gozdu in večina nima nič proti fotografiranju in preprostem opazovanju. Nekatere pa bi zaradi lastne varnosti morali pustiti pri miru. Pravzaprav se jim ne bi smeli niti približati. Spodaj je nekaj najnevarnejših živali v amazonskem deževnem gozdu.

JAGUAR

Ime izhaja izvira iz besede *yaguar*, kar pomeni "tisti, ki ubije z enim skokom".

Jaguarji so tretje največje mačke na svetu in največje v Južni Ameriki. Kot večina mačk so samotarji, ozemlje označujejo na več kvadratnih kilometrih, s svojimi izločki ali kremplji. Za razliko od večine mačk se ne izogibajo vodi; v resnici so precej dobri plavalci in v vodi lovijo ribe, želve in kajmane.

Večinoma so jaguarji rjave ali oranžne barve z izrazitimi črnimi lisami, ki so



jih poimenovali "rozete", ker so oblikovane kot vrtnice. Nekateri jaguarji so tako temni, da se lis

na prvi pogled ne vidi. Lovijo tako samci kot samice, najraje ob zori in mraku. Hranijo se z jeleni, divjimi prašiči, lenivci, opicami, kačami in živino. Za človeka je jaguar, od vseh velikih mačk, najmanj nevaren. Napadi na ljudi so resnično redki, kljub temu pa moramo biti zelo previdni, saj imajo jaguarji najmočnejši ugriz med mačkami in njihovi ostri zobje lahko pregriznejo celo debel oklep pasavcev in želv. Z lahkoto pregriznejo tudi lobanjo in se tako zagrizejo neposredno v možgane. Na žalost je tudi jaguar, tako kot precej živali iz amazonskega deževnega gozda, na seznamu ogroženih živali. Včasih so jaguarji prežali vse do najsevernejšega dela Srednje Amerike, do meje z ZDA. Danes se je njihovo število zmanjšalo za 40% in večina jih živi v mokrišču Pantanal, ki je idealno življenjsko okolje za te divje mačke, ki ljubijo vodo.

V starodavnih kulturah Srednje in Južne Amerike je jaguar predstavljal simbol moči. Pri Aztekih so bili varuhi templjev, elitni razred bojevnikov pa so poimenovali "Jaguarski vitezi". Pri Majih je bil jaguar mogočni poglavar podzemlja in je Soncu ponoči pomagal potovati pod Zemljo. Olmeki so verjeli, da so jaguarji bogovi in so sposobni povzročiti potres. Plemena Južne Amerike pa ga običajno prikazujejo kot tistega, ki je dal ljudem ogenj.

Največja divja mačka Južne Amerike.

Najmočnejši ugriz med mačkami (pregriznejo lahko tudi oklep želve ali pasavca, kar pomeni, da lobanjo pregrizne z lahkoto in se zagrizejo neposredno v možgane).

PODREVNICA

Podrevnice so strupene žabe in ene od najbolj barvitih živali v Amazonskem deževnem gozdu. Ampak pozor! Njihova barva je pravzaprav opozorilo: "Dotakni se me in si mrtev!". Podrevnice skozi svojo kožo izločajo močan strup, ki lahko v nekaj minutah povzroči srčni napad.



Najbolj strupena je zlata grozna listovka, saj ima dovolj strupa, da ubije 20 ljudi ali 10.000 miši! V bistvu jo smatramo za eno od najbolj strupenih živali na svetu. Ljudstvo Emberá iz Kolumbije je stoletja uporabljalo strup zlate grozne listovke za zastrupljanje svojih puščic, od tod tudi ime v angleščini (Dart Frog). Njen edini naravni sovražnik je kača z ognjenim trebuhom (gož vrste *Erythrolamprus epinephalus*), ki je imuna na njen strup. Za strup strupene zlate grozne listovke ni zdravila. Kako pa žabe sploh dobijo strup? Znanstveniki verjamejo, da strup absorbirajo iz žuželk (ki jih lovijo z dolgim, lepljivim jezikom), ki strup dobijo iz rastlin. Zanimivo je, da strupene žabe v ujetništvu niso strupene, ker imajo drugačno prehrano.



 Zlata grozna listovka je velika le toliko kot **sponka za papir**, a ima dovolj strupa, da **ubije 20 ljudi** (zdravilo ni znano).

BRAZILSKI POTUJOČI PAJEK

Obstaja osem vrst brazilskega potujočega pajka in vse živijo v Amazonskem deževnem gozdu. Nekateri štejejo za najbolj strupene pajke na svetu. So hitri, agresivni in zelo strupeni. Njihov strup lahko ubije človeka, še posebej otroka, a s protistrupom je smrt le malo verjetna. Vseeno lahko strup povzroči vsaj intenzivno bolečino, ki, če ni zdravljena, lahko povzroči tudi paralizo in težave z dihanjem.

Brazilski pajki so ogromni: njihovo telo lahko zraste do 5 centimetrov in noge so dolge 15 centimetrov. Vse vrste so kosmate in večinoma rjave barve. Nekateri imajo na trebuhu črno piko. Ime so dobili, ker ne spletajo mrež, ampak se ponoči sprehajajo po tleh in lovijo. Ubijajo tako z napadom, kot tudi iz zasede. So izrazito nočne živali in se večino dneva skrivajo pod hlodi ali v špranjah. Jejo žuželke, druge pajke in včasih tudi majhne plazilce ter miši.

Največji pajek na svetu.

Ne spletajo mrež, ampak se sprehajajo po tleh ter lovijo.



ZELENA ANAKONDA

Zelena anakonda zraste več kot 9 metrov in tehta okoli 230 kilogramov! Spada v družino konstriktorjev: nestrupene kače, ki svoj plen zadušijo. Zelena anakonda živi v Amazonki. Ker je tako ogromna, je na kopnem nerodna, ampak v vodi je hitra in okretna. Napada vse: jaguarje, kajmane, divje prašiče in celo ljudi, še posebej otroke, ampak svojega plena ne lovi, temveč preži nanj – zvita leži v plitvih vodah in čaka na plen. Svoje telo ovije okoli nič hudega slutečega plena in ga povleče pod vodo, kjer se zaduši ali utoni v nekaj minutah, potem pa celega požre. Anakonda ima 20-40 mladičev naenkrat. Kaj pa je pri anakondah pozitivnega? Včasih jim večji plen zadostuje tudi za nekaj mesecev. Torej, če ni lačna, si varen ...



Če je... Beži!



Največja in najtežja kača na svetu.

Plen ubije tako, da se ovije okoli njega in povleče pod vodo.

NAJBOLJ ZANIMIVE ŽIVALI AMAZONIJE

Tropski deževni gozd je nenadomestljiv, zato ga imenujemo tudi "pljuča Zemlje". V deževnem gozdu ni sušnega obdobja, vreme je vroče in deževno vse leto. Veliko dežuje, zato imajo rastline pri gozdnih tleh velike, viseče liste, s katerih brez težav zdrsijo vodne kapljice in s katerimi lažje ujamejo dovolj sončnih žarkov. V amazonskem deževnem gozdu kar mrgoli živih bitij. Prav na vsakem koraku odkrijemo številne prebivalce; nekateri so majhni, drugi veliki, kosmati ali barviti, nevarni, nenavadni, lepi, predvsem pa zanimivi. Spodaj je nekaj najbolj zanimivih, ki jih lahko najdemo v amazonski džungli.

KAPIBARA

GOSPODARICA TRAVNIKOV

Zraste lahko do velikosti ovce in tehta 65 kil. Živi na kopnem in v vodi, v Srednji in Južni Ameriki. Kapibare zelo dobro plavajo, kakor vidre. Njihova telesa imajo obliko prašiča ter so prilagojena na vodo in kopno, dobro se znajdejo v poplavljenih savanah in mokriščih. Dlaka, ki je daljša in je lahko rjavkasta ali črna, se hitro posuši. Kapibare imajo majhne oči, noske in gola ušesa visoko na glavi, ki pri plavanju gledajo izven vode. Vedno so v pripravljenosti, ker so poslastica za kače (boe), lisice, male mačke, ptiče (kakakare) ter črne jastrebe, predvsem pa za jaguarje, pume ter kajmane.

Kapibare imajo zelo velike zobe, ki jim neprestano rastejo in jih zato brusijo s vodnimi rastlinami, travo in ostalimi rastlinami.

Živijo v skupinah, ki štejejo v povprečju 40 kapibar, poleg mladičev 20 samic in enega samca. So zelo družabne živali in se lahko spoprijateljijo z drugimi živalskimi vrstami.



Ne spijo, temveč samo dremajo.



Največji glodavec na svetu.

Indijanci jo imenujejo "Master of the grass" oz. gospodarica travnikov.

Pod vodo lahko zdrži več kot pet minut.



ROŽNATI REČNI DELFIN

BOTO

Vsako pomlad v deževnem obdobju, ko je deževni gozd poplavljen, živijo tam rečni delfini. So največji od rečnih delfinov, dolgi so lahko od 2 do 3 metre, tehtajo 160 kil, živijo do 30 let. Znanstveniki menijo, da je njihova možganska kapaciteta 40 % večja od naše.



Imajo značilen nasmeh in zašiljen nos. Imajo majhne oči in v vodi relativno slabo vidijo, vendar imajo sonar, s katerim najdejo pot. So zelo dobri plavalci in so zelo gibčni. Samčki so lahko rožnate barve, a so svetlejši samičkam v obdobju parjenja privlačnejši. Lahko spreminjajo barvo. Mladiči so večinoma sivi in postanejo rožnati šele, ko odrastejo. Njihova končna barva je lahko vse od večinoma sive z rožnatimi lisami do flamingo rožnate. Kadar so vznemirjeni, pa zardijo, podobno kot ljudje. Čeprav imajo delfini na splošno sloves, da so družabna bitja in živijo v skupinah, rožnatega delfina velikokrat



opazimo samega ali v manjših skupinah do štiri.

Rožnati delfin nastopa v velikem številu južnoameriških mitov in legend in ljudstva iz Amazonije jih imajo za polbožanstva z magično močjo. Verjamejo, da bo nesreča doletela vsakogar, ki bi ga poškodoval, še hujša nesreča pa bo doletela vsakogar, ki bi delfina pojedel ... Verjamejo tudi, da se ponoči spremeni v moškega in zapeljuje dekleta in žene iz amazonskega deževnega gozda. Na ta način so pojasnjevali neželene in škandalozne nosečnosti. Še danes rečejo otroku, katerega oče ni znan, "botov otrok".



Največji rečni delfin

Ljudstva iz Amazonije verjamejo, da **nesreča doleti vsakogar**, ki na kakršenkoli način škoduje rožnatemu delfinu.

LENIVEC

MAPINGUARI

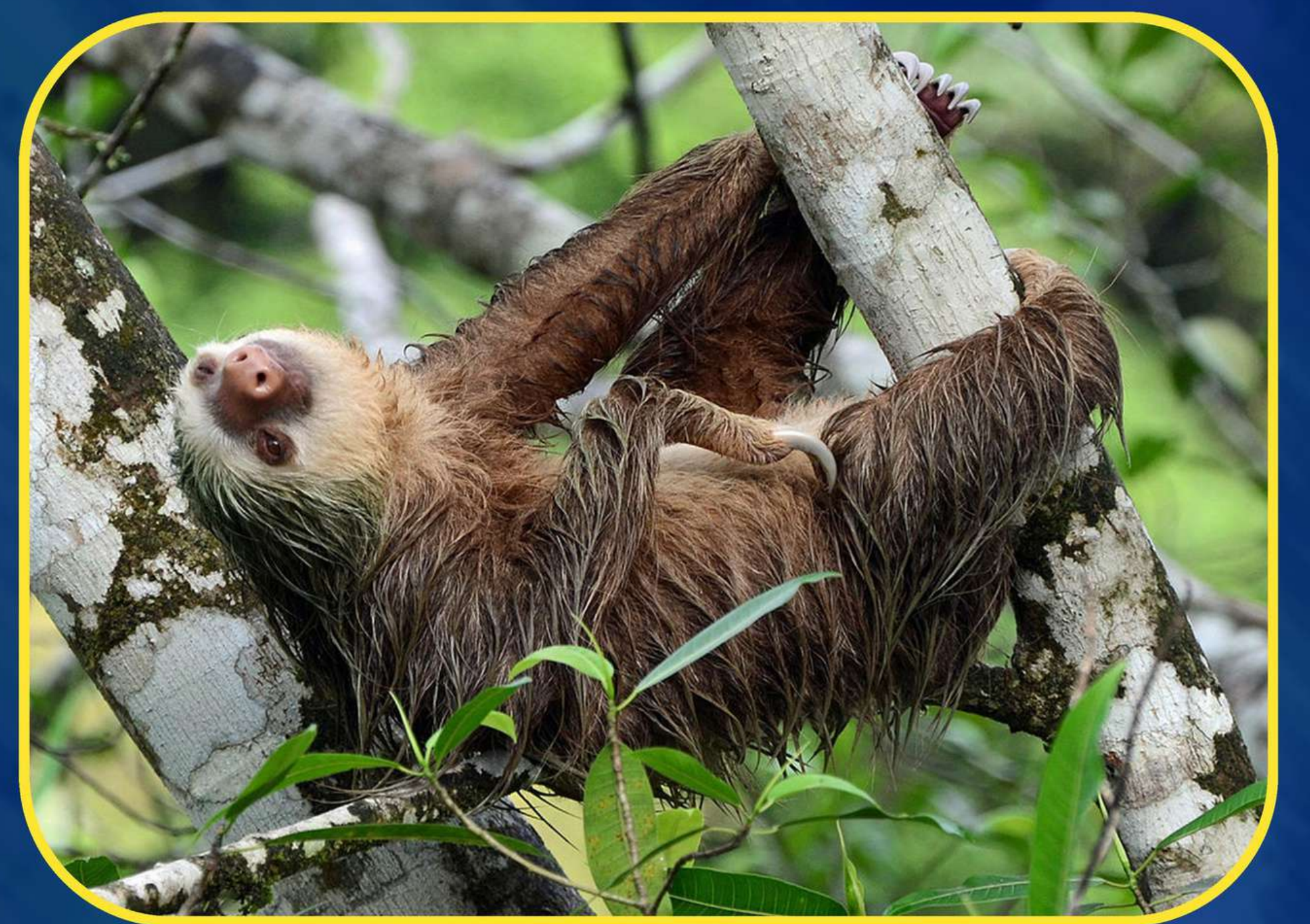
Lenivci so najpočasnejši sesalci, na njihovem kožuhu rastejo alge, zato je kožuh zelenkaste barve in se ga v džungli težje opazi. Lenivci se razlikujejo po dolgih krempljih, ki jih imajo na sprednjih tacah, ločimo dvo- ali trokavljaste lenivce. Z 10-centimetrskimi kremplji se odlično prime veje. Kremplji ga držijo tam tudi, ko spi in tudi, ko umre. Njegove prednje okončine so dvakrat daljše od zadnjih, kar mu pride prav, ko visi z veje.

Večino svojega življenja preživijo viseč med krošnjami, tako se pariyo in spijo, na dan v povprečju od 15 do 20 ur. Tudi če so budni, se ne



premikajo, razen če to ni potrebno. Če se premikajo, se premikajo res počasi. Na tleh so lahko zelo ranljivi in lahek plen plenilcev. Na tla gredo le, da se iztrebijo. Premikajo se z močnimi prednjimi tacami, tako da se vlečejo in potegnejo naprej, trebuščke pa vlečejo po tleh. So pa dobri plavalci, večkrat namreč padejo z drevesa v vodo.

Trokavljasti lenivci imajo dodatna vratna vretenca, kar jim omogoča, da lahko premikajo glavo za 270 stopinj.



Njihovi naravni sovražniki so orli, kače in jaguarji. Najlažje jih ujamejo med izločanjem, saj to počnejo vedno na istem mestu.

Čisto vsa ljudstva iz amazonskega deževnega gozda, tudi tista, ki med sabo niso še nikoli imela stika, poznajo legendo o t. i. pošasti mapinguari, kar naj bi pomenilo "tisti, ki ima krive noge/stopala". Visok naj bi bil več kot dva metra (ko stoji na zadnjih nogah), krzno je zelo gosto in debelo ter ga ščiti pred puščicami. Okoli njega se širi močan in izjemno neprijeten vonj, zaradi katerega ljudje omedlevajo. Znanstveniki menijo, da legenda temelji na srečanju z orjaškim talnim lenivcem, ki je živel pred več tisoč leti, kajti znano je, da se legende ohranijo zelo dolgo. Ne morejo pa ne potrditi, ne zanikati obstoj talnega lenivca v današnjem času, saj so predeli amazonskega deževnega gozda še neraziskani.



Najpočasnejši sesalci na svetu.



DIVJE MAČKE BRAZILIJE

Na svetu obstaja 38 vrst divjih mačk.

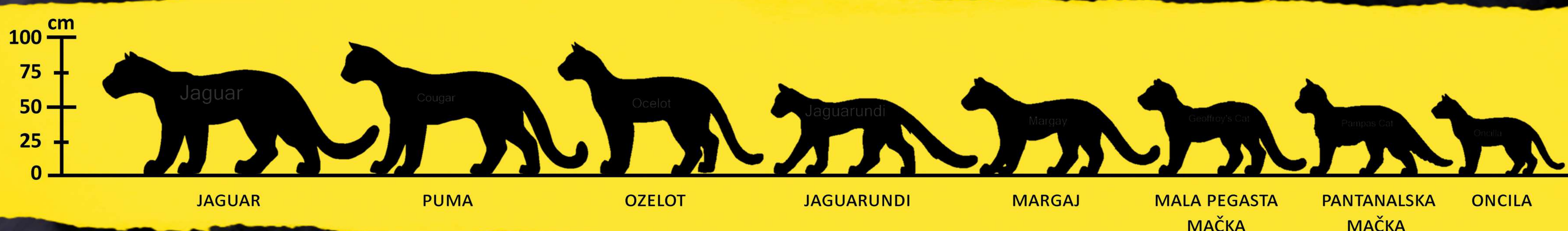
Vse so mesojedke in večina od njih je relativno majhna (njihova dolžina (z repom) niha od 75 cm pa vse do 3,3 metra).

Nekatere, sem spada tudi jaguar, pa so ogromne. Velike mačke so med najbolj prepoznavnimi in najbolj priljubljenimi živalmi na planetu. Večina velikih mačk spada v rod *Panthera*; majhne in srednje velike mačke spadajo v rod *Felis*; izjema pa je gepard, edina mačka, ki ne more skrit krempljev in spada v povsem svoj rod -*Acinonyx*.

Glavna razlika med velikimi mačkami in njihovimi manjšimi sorodnicami je v tem, da majhne mačke predejo (največja mačka, ki lahko prede je puma), večje pa rjovijo (izjema so gepardi, risi in snežni leopardi, ki ne morejo rjoveti). Večina divjih mačk je samotarjev, izjema so levi, ki živijo in lovijo v krdelih. Divje mačke najdemo povsod po svetu, saj živijo od močvirij mangrov v Indiji pa vse do gozdnatih predelov zahodne Amerike, a kljub temu jih veliko spada med ogrožene vrste (zaradi lova na njih, manjšanja življenjskega okolja in drugih okoljskih dejavnikov).

Večina mačk spi do dvajset ur dnevno!

Brazilijska ima zelo raznoliko floro in favno in sem spada tudi več vrst divjih mačk. V Braziliji lahko najdemo kar 8 različnih vrst divjih mačk.



JAGUAR (*Panthera Onca*)

- 68 - 76 cm
- 112 - 185 cm; rep 45 - 75 cm
- samec 55 - 100 kg, samica 45 - 90 kg



Jaguar je največja mačka v Južni Ameriki. Zaradi svojega lepega kožuha so ga radi lovili in danes spada med ogrožene živali. Kako pa jaguarja ločimo od leoparda? Po obliki lis na kožuho. Leopardove so manjše in bolj skupaj, jaguar pa ima večje, rečemo jim rozete, ker spominjajo na vrtnico, z dodatno liso v sredini.



leopard jaguar

PUMA (*Puma concolor*)

- 65 - 75 cm
- 110 - 160 cm; rep 67 - 78 cm
- 36 - 90 kg



Pume ne spadajo med velike mačke, ker ne rjovijo. Vsi bolj poznamo pume, ki živijo v severni Ameriki in so skoraj 20 cm večje od svojih južnih sorodnic. Pume so izredno gibčne in močne; skoči lahko 7 metrov v dolžino ali 5 metrov v višino in na tla lahko skoči z 20. metrov, ne da bi se poškodovala. Puma spada med zaščitene vrste.

Jaguar ima **vodo rad** in je odličen plavalec.



Puma je **največja** mačka, ki lahko **prede**.

OZELOT (*Leopardus pardalis*)

- 40 - 50 cm
- 70 - 100 cm; rep 27 - 40 cm
- 11 - 16 kg



Ozelot na hitro spominja na domačo mačko, čeprav je njegov kožuh bolj podoben jaguarjevemu ali leopardovemu. Ravno zaradi svojega čudovitega kožuha se je ozelot znašel med ogroženimi živalmi. Kljub temu, da je zaščiten in trgovina z njegovim krznom prepovedana, ga še vedno lovijo na skrivaj.

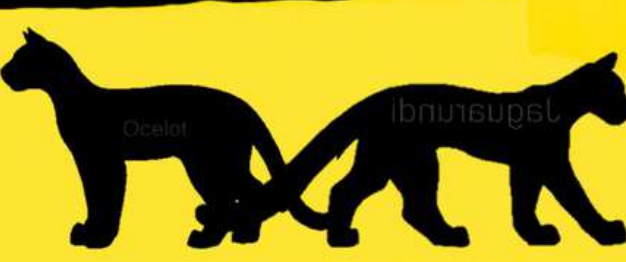
JAGUARUNDI (*Herpailurus Yagouaroundi*)

- PODLASIČJA MAČKA**
- 35 - 40 cm
- 55 - 77 cm; rep 33 - 60 cm
- 4,5 - 10 kg



Ime pomeni "vodni leopard". Kljub imenu, je bližje pumi kot jaguarju. Prebivalci Amazonije so ga imeli za domačo žival, da je odganjal in lovil miši. Jaguarundija zlahka zamenjamo s kuno. Ima dolgo in raztegnjeno telo, kar mu zelo koristi v tropskem deževnem gozdu.

Ozelota imenujejo tudi **prtljavni leopard**.



Za razliko od drugih mačk, je **aktiven podnevi**.

MARGAJ (*Leopardus Wiedii*)

- DOLGA MAČKA**
- 30 cm
- 45 - 80 cm; rep 35 - 50 cm
- 4 - 9 kg



Margaj je podoben ozelotu, a precej spretnejši plezalec, zato so ga včasih imenovali "drevesni ozelot". Ima zelo gibljive sklepe, saj jih lahko obrne za 180 stopinj in se ovije okrog debla.

MALA PEGASTA MAČKA (*Oncifelis Geoffroyi*)

- 15 - 25 cm
- 45 - 75 cm; rep 25 - 35 cm
- 3 - 8 kg



Plašna in samotarska mala pegasta mačka večino časa preživi na drevesih. Nenavadno je to, da se, ko pregleduje okolico, postavi na zadnje noge (oporo ji daje rep), kar je za mačke nenavadno. Ker ima zelo rada vodo, jo včasih imenujejo tudi "ribja mačka".

Margaj **pleza** z drevesa z **glavo navzdol**.



Zelo je gibčna; **po veji hodi z glavo navzdol**.

PANTANALSKA MAČKA (*Leopardus colocolo*)

- COLOCOLO**
- 30 - 35 cm
- 46 - 75 cm; rep 23 - 29 cm
- 2 - 6 kg



Po izgledu je drugačna od ostalih južnoameriških mačk in je bolj podobna evropski divji mački. Ima daljšo dlako, predvsem na hrbtu; tam ima t. i. hrbtno grivo. Prav tako, za razliko od ostalih brazilskih mačk, več časa preživi na tleh in tam tudi lovi.

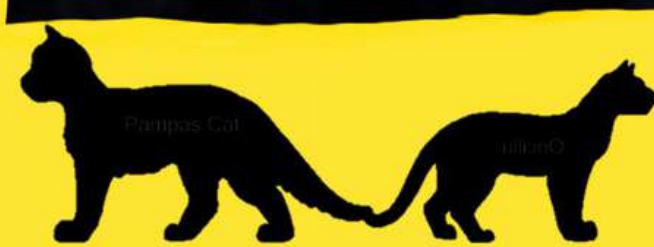
ONCILA (*Leopardus Tigrinus*)

- LEOPARDJA MAČKA**
- 20 cm
- 38 - 59 cm; rep 20 - 42 cm
- 1,5 - 3 kg



Večinoma imajo kožuh z lisami, ampak vsaka peta oncila je čisto črna. Običajno lovijo majhne sesalce, ptice in kuščarje, včasih pa se spravijo tudi na živali, ki so večje od njih. V divjini jih ni več veliko in so na seznamu ogroženih živali.

Odlična plezalka, a večino časa **preživi na tleh**.



Najmanjša divja mačka Južne Amerike.